

ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՊԱՇՏՈՆ վասն հոգւոյն Շնորհք Պատրիարք Գալուստեանի

Շաբաթ, 22 Փետրուար 2003.- Կ. Պոլսոյ Ամեն. Տ. Մեսրոպ Պատրիարք Մութաֆեանէն նուիրապետական Աթոռներուն եղած խընդրանքով, մասնաւոր Հոգեհանգստեան Պաշտօն կատարուեցաւ Կ. Պոլսոյ երջանկայիշատակ Ամեն Տ. Շնորհիք Պատրիարք Գալուստեանի հոգիին համար, իր ծննդեան 90-ամեակի տարեդարձին առիթով:

Ս. Սարգիս Զօրավարի տօնին Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ (Ժամարար՝ Տ. Աւետիս Արդ. Իփրանեան) Սրբոց Յակոբեանց Մայր Տաճարի Ս. Սարգիս մատրան մէջ: Մեծ Ատեանի մէջ տեղի ունեցաւ Հոգեհանգստեան պաշտօն, նախագահութեամբ Պատրիարք Սրբազան Հօր:

Շնորհիք Արք. Գալուստեան (աւագանի անունով՝ Արշակ) ծնած է 1913ին Եոզկատի Իյտէի գիւղին մէջ: 1915ի Եղեռնի տարիներուն կը կորսնցընէ իր հայրը, իսկ 1922ին բաժնուելով մօրմէն, մանկութիւնը կ'անցնէ տարբեր որբանոցներու մէջ:

1927ին առաջնորդուեցաւ Երուսաղէմ ուսանելու համար Ժառանգաւորաց Վարժարանի մէջ: Սարկաւագ ձեռնադրուեցաւ 1932ին, իսկ 1935ին՝ կուսակրօն քահանայ, ձեռամբ Թորգոմ Պատրիարք Գուշակեանի՝ ստանալով Շնորհիք անունը: 1936ին իրեն յանձնուեցաւ Ժառանգաւորաց Վարժարանի տեսչութիւնը, իսկ մէկ տարի անց՝ Սրբոց Յակոբեանց տպարանի տեսչութիւնը, ինչպէս նաեւ «Սիոն» պաշտօնաթերթին փոխ-խմբագրի պաշտօնը: Գրեց իր վարդապետական թէզը՝ նիւթ ունենալով Պօղոս Առաքեալի Կորնթացիներուն ուղղած Առաջին Նամակը: Ի գնահատանք տարուած աշխատանքի, Թորգոմ Պատրիարք Շնորհիք Արքեպիսկոս կու տայ վարդապետական Իշխանութիւն: Կը նշանակուի անդամ Ս. Աթոռոյ Տնօրէն Ժողովի եւ ապա կը ղրկուի Հայֆա որպէս Հոգեւոր Հովիւ: Այնուհետեւ, փոխադրուելով Անթիլիաս (Լիբանան) կը կարգուի տեսուչ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան դպրեմանքին, զոր կը վարէ 1941-1944:

1945ին կը նշանակուի Հոգեւոր Հովիւ Լոնտոնի Հայոց:

1948ին զինքն կը գտնենք Ամերիկա, հովուելու Նիւ Ջրքիի երեք քաղաքները, Տիրան Արք. Ներսիսեանի ձեռամբ ստանալով ծայրագոյն վարդապետի աստիճան: 1952ին կ'ընտրուի Առաջնորդ Գալիֆորնիոյ, եւ Առաջնորդի պաշտօնով կը ծառայէ մինչեւ 1956 թուականը: 1955ին, Երանաշնորհ Վագգէն Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս զինքն եպիսկոպոս կը ձեռնադրէ Ս. Էջմիածնի մէջ:

1956ին Շնորհիք Սրբազան արդէն Երուսաղէմ է, ուր Միաբանական կեանքը խոռովուած էր ու երկփեղկուած: Ներկայ կացութիւնը զինքն կը

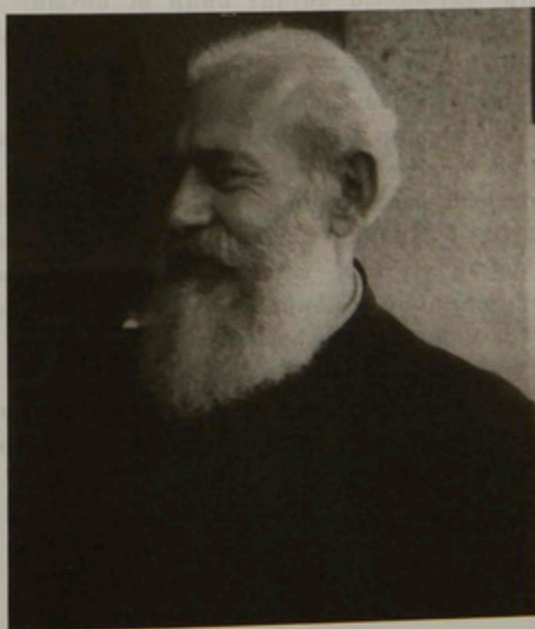
ստիպել այնտեղ մնալ: 1957ին Միաբանական ժողովի փուլներու մեծամասնութեամբ՝ Ս. Աթոռոյ Լուսարարապետ կ'ընտրուի: 1960ին, Երուսաղէմի Պատրիարքութեան խառնակ շրջանին, Յորդանանեան Կառավարութեան միջամտութեամբ ցաւով կը լքէ Երուսաղէմը եւ կը մեկնի Պոլիս:

11 Հոկտեմբեր 1961ին, կ'ընտրուի Պատրիարք Հայոց Կ. Պոլսոյ, յաջորդելով Գարեգին Ա. Տրապիզոնի Պատրիարքին, որ նոր էր վախճանած: Որպէս Պոլսոյ Աթոռոյ 82րդ Պատրիարք, ան գահակալեց 29 երկար տարիներ: Հակառակ խիստ դժուար պայմաններու, ունեցաւ հոգեւոր, մշակութային եւ շինարարական բեղուն գործունէութիւն:

Ան վախճանեցաւ 7 Մարտ 1990ին, Ս. Էջմիածնի մէջ, ուր գացած էր երկրաշարժի աղետեալներուն սփոփանքի եւ միփթարութիւն բաշխելու համար: Շնորհիք Պատրիարք Հօր մարմինը Պոլիս փոխադրուեցաւ եւ ամփոփուեցաւ Շիշլիի գերեզմանատան հոգեւորականաց դասին մէջ:

Շնորհիք Պատրիարքի գրական աշխատանքները կը գտնենք «Սիոն»ի եւ Պոլսոյ «Մարմարա» մամուլին մէջ մասնաւորապէս: Խմբագրած է «Կանթեղ» եւ «Հայաստանեայց Եկեղեցի» կրօնական թերթերը, Ամերիկայի մէջ իր պաշտօնավարութեան շրջանին: Պատրիարք Սրբազանի հեղինակած գրականութենէն յատկապէս յիշատակելի են հետեւեալները. «Մեծ Պահի Կիրակիներու Ոսկի Շղթան» (1971), «Գունագեղ Կիրակիներ եւ Հոգեգալուստ» (1972), «Աւագ Շարաք» (1974), «Տաղաւար Տօներ» (1974), «Աստուածաշնչական Սուրբեր» (1977), «Համափրիստոնէական Սուրբեր» (1982), «Տեղիք Աստուածաբանութեան» (1991):

Ի. Ս.

ՇՆՈՐՀԷ ՊԱՏՐԻԱՐԷ ԳԱՆՈՒՍՏԵԱՆ
1913 - 1990

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՄԵԾ ԵՂԵՈՆԻ 88ՐԴ ՏԱՐԻՆ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ - Այս տարի Ապրիլ 24-ի օրը համընկաւ Աւագ Հինգ-շաբթի օրուան հետ, այդ իսկ պատճառաւ Եղեոնի յիշատակութեանց յայտագրերու շարանը կատարուեցաւ նախօրէին:

Դ՛շ, 23 Ապրիլ 2003, առաւօտեան հանդիսաւոր Ս. Պատարագը մատոյց Ս.Յակոբեանց Մայր Տաճարի Աւագ խորանի վրայ Տ Գերեմիկ Վրդ. Դաւթեան (հիւր Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնէն): Տ. Արիս Եպս. Շիրվանեան պատարագի ընթացքին քարոզեց, ժողովուրդի բազմութեանն ու Միաբանութեանը փոխանցելով տխուր յիշատակը Եղեոնի: «Հոգեհանգստեան Պաշտօն» կատարուեցաւ Մեծ Ատեանի մէջ, նախագահութեամբ Պատրիարք Սրբազան Հօր: Այնուհետեւ, Միաբանական թափօրը Պատրիարք Սրբազան Հօր նախագահութեամբ եւ ուղեկցութեամբ բազմութեան եւ թմրկահար սֆառտներու, Պատրիարքարանի նամբայէն առաջացաւ դէպի Սիոնի դարպաս: Հայոց Ս. Փրկիչ Գերեզմանտուն հասնելով՝ սգոյ թափօրը ուղղուեցաւ դէպի «Արարայի» յուշարձան կոթողը: Տեղի ունեցաւ հոգեհանգստեան արարողութիւն բիրաւոր նահատակաց հոգիներուն համար: «Սաղիմահայ Միացեալ Յանձնախումբ»ի անունով արտայայտուեցաւ Յակոբ Զէյթունեան, Հ.Ե. Միութեան Ատենապետ:

Թափօրի վերադարձին Մայրավանք, Ժառանգաւորաց Վարժարանի բակին մէջ հոգեսուրբ հրամցուեցաւ:

ՄԳԱՀԱՆԴԵՍ - Նոյն երեկոյեան, «Սաղիմահայ Ապրիլեան Յանձնախումբ»ի կազմակերպութեամբ տեղի ունեցաւ սգահանդէս, Ժառանգաւորաց Վարժարանի մեծ սրահին մէջ, հովանաւորութեամբ Պատրիարք Սրբազան Հօր: Բացման խօսքով հանդէս եկաւ Տ. Բագրատ Արդ. Պուրնէֆեան, հրաւիրեց ներկաները յոտնկայս յարգելու զոհուածներուն յիշատակը եւ Պատրիարք Սրբազան Հայրը «Հոգւոց» աղօթքը արտասանեց: Այնուհետեւ, խօսք առին Ե.Հ.Բ. Միութեան, Հ.Մ.Ը. Միութեան եւ Հ.Ե. Միութեան ներկայացուցիչները՝ Անուշ Յակոբեան, Յակոբ Սեւան, Սագօ Ճոնազեան:

Ասմունքի կատարմամբ հանդէս եկան Կարօ Կիւլոյեան, եւ Անժելա Տիգպիզեան եւ Յարութ Պաղամեան զոյգը: Նրդի եւ նուագի գեղարուեստական բաժնին մէջ մասնակցութիւն ունեցան Լեւոն Գալայեան, եւ Տիգրան, Նունէ, Աշոտ Սահակեաններ եւ Իլիա Մազիա խումբը: Հետաքրքիր էր «Վկայութիւններ Եղեոնի վերադրողներէն» ընթերցուած յիշողութիւնները մասնակցութեամբ՝ Տ. Նորայր Արդ. Գազազեանի, Անի Գուրուսեանի, Արփի Գրիգորեանի, Փոլին Ալեմեանի:

Պատրիարք Սրբազան Հօր փակման խօսքին մէջ կար քաջալերանք յուշատօնի կազմակերպչական գործին համար, բայց աւելի մտահոգութիւն այն փաստին, որ «ճերմակ ջարդը»՝ անտեղեակ ըլլալը եւ անտարբերութիւնը իբրեւ սպառնալիք կախուած է երիտասարդ սերունդի գլխուն: Եւ անոր դիմացն առնելու կոչ ըրաւ: «Պահպանիչ»ով եւ «Հայր Մեր»ի խմբական երգեցողութեամբ արձակեց ներկաները:

Ե՛շ. Ապրիլ 24 - Առաւօտեան, խաղաղ նստացոյց մը տեղի ունեցաւ Հայոց Վանքի Մայր մուտքին դիմաց, եւ հաւաքուած բազմութիւնը ուղղուեցաւ դէպի Արարայի յուշարձանը:

«Հայկական Ցեղասպանության Յուշատօն»ը Երուսաղեմի Եբրայական Համալսարանի Մեջ

Կիր. 30 Ապրիլ - «Հայկական Ցեղասպանության Յուշատօն»ին նուիրուած դասախօսական երեկոյ մը տեղի ունեցաւ Երուսաղեմի Եբրայական Համալսարանի Կիվա՛աթ Ռամ Գամբուսի շէնքին մէջ, որուն գրադարանի սրահը ընդունած էր եօթանասունէ աւելի հայ, հրեայ եւ օտար հետաքրքրասէրներ:

Անցեալ տարուան պէս, ԵՀ-ի Հայագիտական Ուսմանց քաժանմունքի հիմնադիր եւ վարիչ Պրօֆ. Մայքլ Սթոնի նախաձեռնութեամբ էր որ իրականացաւ դասախօսութիւնը: Ներկայ էին նաեւ Պատրիարք Սրբազան Հայրը, Հայաստանի Պատուոյ Հիւպատոս Յուլակ Մոմենեան եւ ԵՀ-ի Ասիայի եւ Ափրիկէի Ուսմանց Ինստիտուտի տնօրէն Պրօֆ. Ռուրէն Ամիթայ:

Յայտագրի առաջին մասին մէջ Տիկ. Նիրա Սթոն Աստուածաշնչեան Եբրայերէնով, իսկ Տ. Թէոդորոս Արդ. Զաքարեան գրաբարով ընթերցեցին եզեկիւ մարգարէի «Ոսկորներու յարութեան» տեսիլքը (Եզեկիւ Լէ, 1-14): Ողջոյնի խօսքով հանդէս եկան Պատրիարք Սրբազան Հայրը, Պրօֆ. Ռուրէն Ամիթայ, Պրն. Յուլակ Մոմենեան եւ Պրօֆ. Սթոն, որ կը վարէր նաեւ յայտագիրը:

Երկրորդ մասն աւելի մասնագիտական էր, քանի որ դասախօսութեամբ ներկայացան «Իսրայէլի Բաց Համալսարան»ի դասախօս եւ եղեռնագէտ Պրօֆ. Նաիր Օրոն եւ ԵՀ-ի Հայագիտական Ուսմանց քաժանմունքի դասախօս Տֆր. Սերնիո Լա Փորտա: Պրօֆ. Օրոն խօսեցաւ «Հայկական Եղեռնը եւ Իսրայէլի պետութիւն» նիւթին շուրջ, իսկ Տֆր. Լա Փորտա ներկայացուց արեւմտահայ մեծ քանաստեղծ Դանիէլ Վարուժանը՝ իր «Լոյսը» բանաստեղծութեան մեկնարանութեամբ եւ քարգմանութեամբ:

Ի. Մ.

ԱԿԱԳ ՇԱԲԱԹՈՒՄԸ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆՑ ՈՒՄՏԱՒՈՐՆԵՐԸ

Տօնական խանդավառությամբ անցավ 2003 տարուան Աւագ Շաբաթուան արարողութիւններու շարանը: Խումբ մը ուխտաւորներ Հայաստանէն, Պոլիսէն եւ հեռաւոր Ամերիկայէն հիւրընկալուեցան Հայոց Վանքէն ներս 21 Ապրիլէն մինչեւ Մայիս 4:

Ամենայն Հայոց Հայրապետ, Նորին Ս. Օծուքիւն, Գարեգին Բ. Սրբազանագոյն Կաթողիկոսի կարգադրութեամբ Երուսաղէմի Աւագ Շաբաթուան պաշտամունքներուն մասնակցեցան Ս. Էջմիածնէն. Տ. Նաւասարդ եպս. Կնոյեան՝ Արարատեան Հայրապետական Թեմի Առաջնորդ, Տ. Սեպուհ եպս. Զուլեհան՝ Գուգարաց Թեմի Առաջնորդ, Տ. Դերենիկ Վրդ. Դաւթեան՝ Գեղարքունեաց Թեմի Առաջնորդ, Տ. Թորգոմ Արդ. Տօնիկեան՝ Վեհափառ Հայրապետին Տնտեսական հարցերով օգնական եւ Տիար Ռազմիկ Մարկոսեան՝ Հայաստանի Հանրապետութեան Վարչապետի խորհրդական Կրօնական Հարցերով:

Կ. Պոլսոյ Ամենապատիւ Տ. Մեսրոպ Պատրիարք Մուքաֆեանի կարգադրութեամբ Պոլիսէն նոյնպէս մասնակցութիւնը ունեցանք Պոլսոյ Կրօնական Խորհուրդի Ատենապետ Տ. Արամ եպս. Աթէշեանի եւ Եղիշէ Արդ. Ուշկունեանի, Հոգեւոր Հովիւ Ս. Աստուածածին Աթոռանիստ Մայր Եկեղեցւոյ:

Իսկ Ամերիկայէն, Ուաշինկթընի մէջ, Արեւելեան Թեմի անունով, Էփրէմէնիք Յարաքերութեանց վարիչ եւ մեր միաբաններէն Տ. Վիգէն եպս. Այֆազեան, Ամսթէրտամ հանդիպելով, իր հետ միասին քերաւ, այս տարուան մեր միակ եւ հաւատարիմ ուխտաւորը, իր մայրը, Տիրամայր Խաթուն Այֆազեան:

Պատրիարք Սրբազան Հայրը, Ս. Զատիկի Մեռելոցի Երկուշաբթի օրը, յընթացս պատարագի տրուած քարոզին մէջ ծանուցեց, որ այս առիթով, Վեհափառ Հայրապետը փոքրիկ գորգ մը նուէր դրկած է, որ ձեռագործ աշխատանքն է 13-20 տարեկան պատանիներու: Ներկայացուած են Տրդատ Թագաւորը եւ Գրիգոր Լուսաւորիչը, նաեւ Սուրբ Էջմիածնի Տաճարը եւ երկինքէն Իջնող աղանձիւն նկարը իրրեւ խորհրդանշ Սուրբ Հոգիին: Հայերէն տառերով արձանագրուած է, անունը Տրդատ Թագաւորին, Սր. Լուսաւորիչին, Սր. Էջմիածնին: Իսկ գորգին գիծին վրայ՝ Մալաթիայի Հայորդեաց Տուն 1999:

Հիւր հոգեւորականները ուխտի պատարագներ մատուցին Ս. Յարութեան Տաճարի Քրիստոսի Ս. Գերեզմանի, Գեթսեմանի ձորին մէջ գտնուող Ս. Աստուածածնայ Տաճարի Տիրամօր Ս. Գերեզմանի, Բեթղեհէմի Ս. Ծննդեան Տաճարի Ս. Այրի, եւ Ս. Յակոբեանց Տաճարի Աւագ խորանի եւ Ս. Գլխադրի սեղաններու վրայ: Եկեղեցական արարողութեանց խիտ ժամանակացոյցին կից, կազմա կերպուեցան պոռտ-ուխտագնացութիւններ դէպի Քրիստոսակոխ վայրերը, ինչպիսին են Գալիլիա, Երիփով, Նազարէթ, Բեթղեհէմ եւ այլ սրբավայրեր:

Պատրիարք Սրբազան Հայրը առանձնապէս եւս հանդիպումներ ունեցաւ հիւր հոգեւորականներուն հետ: Իսկ Տիար Ռազմիկ Մարկոսեանի հետ անդրադարձան հայրենիքի ներկայ կացութեան մէջ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ կարեւոր ներդրումներուն, եւ Երուսաղէմի Սրբոց Յակոբեանց Վանքի կրթական աշխատանքներուն հետ կապուած հարցերուն:

Ի. Ս.

Բագրատ Արդ. Պուրճեքեան B.A. Վկայական Կը Ստանայ

22 Մայիս 2003 Հինգշաբթի, Երուսաղէմի Երրայական Համալսարանի ուսանողներու շարքին, Միաբանութեան անդամներէն Տ. Բագրատ Արդ. Պուրճեքեան, յաջողութեամբ աւարտելով հնգամեայ համալսարանական ընթացքը Ասիայի եւ Ափրիկէի Ուսմանց Ինստիտուտի Բաժանմունքէն ներս, ստացաւ Bachelor of Arts վկայականը: Պատրիարք Սրբազան Հայրը ընկերակցութեամբ՝ Տ. Արիս Եպս. Շիրվանեանի, եւ նոյնանուն համալսարանի ուսանողներ՝ Տ. Նորայր Արդ. Գազազեանի եւ Տ. Իսահակ Արդ. Մինասեանի, ներկայ գտնուեցաւ ԵՀ-ի ամփոփատրոնին մէջ կազմակերպուած աւարտական յայտագրին, ուր հաւաքուած էին հինգ հարիւրէ աւելի աւարտական ուսանողներ եւ ծնողներ: Ինստիտուտի Տնօրէն Պրօֆ. Գարրիէլ Մոցգին գոհունակութեամբ ծանուցեց Պատրիարք Սրբազան Հօր ներկայութիւնը եւ Հայր Բագրատին յանձնեց B.A. վկայականը, որպէս ուսանող “Indian, Iranian and Armenian Studies” եւ “General B.A. Studies” Բաժանմունքներուն:

Հայր Բագրատ, աւագանի անունով վարդան, ծնած է Լիբանան 1970ին: Նախնական ուսումը ստացած է Ճիպթիի «Թոչնոց Բոյն» Ազգային Վարժարանը: 1981ին կ'ընդունուի Երուսաղէմի ժառանգաւորաց Վարժարան: 1991ին կ'աւարտէ Ընծայարանի շրջանը եւ կը ձեռնադրուի Արեւոյ ձեռամբ Տ. Թորգոմ Սրբազան Պատրիարք Հօր:

1994-1997 կը պաշտօնավարէ որպէս տեսուչ ժառանգաւորաց Վարժարանի, միաժամանակ պատրաստուելով համալսարանական ուսման ընդունման անհրաժեշտ քննութիւններուն: 1995ին լոյս կը տեսնէ Հայր Սուրբի բանաստեղծութեանց «Հոգիի Համերգ» անդրանիկ ժողովածուն: Համալսարան ընդունուելէն յետոյ, տարի մը կը հետեւի ԵՀ-ի Հնագիտութեան Բաժանմունքի դասընթացներուն: 1997ին կ'անցնի “Indian, Iranian and Armenian Studies” եւ “General B.A. Studies” Բաժանմունքներուն, որոնց ընթացքը կ'աւարտէ 2002 տարւոյ Յունիս ամսուն:

1999ին լոյս կը տեսնէ Հայր Սուրբի հայացուցած ձայրան Խալիլ ձայրանի «Մարգարէն» գիրքը: 2000 Հոկտեմբերէն ի վեր Հայր Սուրբը կը պաշտօնավարէ որպէս Կալուածոց Գրասենեակի Պատասխանատու, միաժամանակ շարունակելով իր ուսումը Երուսաղէմի Երրայական Համալսարանին մէջ:

Հայր Սուրբը որպէս Masters-ի թեզ ընտրած է Գրիգոր Վկայասէրի կեանքն ու գործը եւ իր ցարդ անտիպ ձեռագիրը «ԽՐԱՏԲ ՎԱՐՈՒՅ ԵՒ ԿԵՆԱՅ ԵՒ ՊԱՏՈՒԷԻՐԲ ԵՒ ՔԱՐՈՉ ՎԱՄՆ ՅԻՇՈՅԱՅ ԵՒ ՎԱՄՆ ԿԻՒՐԱԿԷԻ ԲԱՆԻՆ ԱՌՆԵԼՈՅ ԱՍԱՅԵԱԼ ԳՐԻԳՈՐԻՍԻ ՅԱՅՏՆԵԱԼ ՆՄԱ ՅԱՍՏՈՒԾՈՅ ԵՒ ՅԱՄԵՆԱՅՆ ՍՐԲՈՅ»:

Ի. Ս.